



М. М. За нашу ПРАВДУ



Лисяча літ ми час з того часу, як у вогні змагаємь почав формуватися з різних племен монолітний український нарід. На межі двох світів, під промінням сонячної Гелляди з одного боку, та під холодними вітрами диких степів з другого, став він формувати своє духове обличчя. Він ставув твердою ногою на своїй території, своїм потом зрошив вдячній чорнозем, кровью освятив право на цю рілля та зробив землю освоюючою не тільки матеріальною, але, головною, моральною своєю сили. Використовував досвід предків і розвивав його. Переймав осяги духа старинних велитів і пристосовував їх до своєї духової будови, пізнав себе. І так творив свій світ: світ свого духа, світ мрій і бажань, своїх законів, своєї правди.

В часи розквіту княжої держави, коли Україна, як творчий чинник історії, являється керівним центром східної Європи, український нарід виступав вже з оформленим духовим обличчям. Тодішня українська держава, в протилежність до решти тодішньої Європи, була витвором не одної якоїсь верстви, а витвором цілого народу. І коли в інших тодішніх державах Європи тільки керівна верства могла цікавитись духовим життям, а широкі верстви народу, запряжені в їхнє ярмо, не мали ані змоги виявити своєї думки, ані навіть часу займатися тим, у час весь нарід брав живу й безпосередню участь в процесі творення свого світу ідей. Закони відношення людини до людини, оформлення суспільного ладу, політичний порядок і погляд на світ - усе це було викуте в горнилі збірного життя нашого Народу. Тому теж нарід називав завжди цілість цих понять гордою назвою: **Н а ш а П р а в д а**.

Не для грабунку й не для заспокоєння дикого інстинкту руйнування ходили наші князі Олег і Святослав, Ігор і Володимир на Візантію. Вони відчиняли брами Царгороду, щоб змусити грецьких царів поклонитися нашій правді, узнати її як рівнорядний чинник культурного світу й шагувати її. Тому й кінчалися всі ті походи не пожарами, грабіжами й загальною різнею, як це бувало все при нескоках диких орд, а писаними договорами, де були ясно сформульовані домагання української держави.

За ці правди йшли в біж князі дружинники, в обороні цих правд клали свої голови в нерівному змагу з дикою авалом остачі з них, після того, як під ударами Азії впала княжа держава. І хоч татари давали великі полекші тим, що пристади до них, проте "татарських людей" знаходили мало. Бо не про особисті користі, навіть не про рятуння життя йшло нашим предкам, а про збереження нашої правди. Про оборону такого політичного стану, де весь український нарід мав би змогу

формувати своє життя на всіх ділянках не по наказу когось другого, а по власній уподобі, за законами своєї правди. Хоч Джінгісханові корилась ціла Азія й Московщина - Україна ніколи не підлягла духово азійським ордам. Український нарід чув свою духову вищість над наїзником. Тому і зберіг свою відрубність, свої правди. Дух степу торкувся тільки одиниць; душа народу лишилася неторкена, здорова. І кожному впадала легко в очі протилежність: безіменність азійсько-московської юрби, її глуха ненависть до всіх, що вирости понад загал, бажання зрівняти всіх вділ, рабський послух владі й дикість інстинктів при кожній нагоді - це там. А у нас: бажання вибитись, шагуючи рівночасно кожною іншого, як осібною людиною, змагаючи п'ятись вгору і дорівняти тим, що вибились, а не стягати їх вділ, бути все співчасником праці своєї влади, не руйнувати нічого для самого руйнування, а шагувати працю других і творити її самим.

Литва оцінила вартість наших правд. Вона переймала їх, робила їх керівними в своєму житті і - розвивалась.

Коли ж Польща, що в чий зразу український нарід вбачав союзника в боротьбі з татарськими ордами, показала своє шляхоцьке обличчя, наш нарід відвернувся від неї. Закріпощення селяцтва, освячення безправства, грабіжу і мордів, темнота чинних і неучтво вищих верств, коротко: увесь той суспільний лад шляхоцької Польщі був якраз запереченням правд українського народу. Томуто й спалахнула ціла Україна бунтом. І як передше, проти диких орд сходу, так тепер проти свавільної шляхти заходу пішли в біж наїкраші сини народу. "За нашу правду, за нашу віру!" - було їхнім божим кличем. За право жити вільним життям цілому народові й кожній одиниці зокрема, без огляду на її соціальне походження, за ці правди лилась кров повстає Гучі, Наливайка, Острияниці, Лободи, Трясила і Хмельницького. Бо український нарід не потребував чужих правд, він мав свої. І він боровся за повноту своїх правд. За повне політичне й суспільне визволення. За створення умови, де керівними були б ті правди, що їх він одідичив по своїх предках і зберігав у своїй душі, як найдорожчий скарб людини.

Коли пізніше Росія опанувала Україну, то царські вискланники, що мали пізнати владу українського народу, звітували цареві: "Українець ставиться з погордою до москвича. Він чує себе духово вищим від нього. Він не хоче підпорядкуватися наказам царської влади, а покликається все на свої права, на свої правди. Вони всі непокірні, бунтарські та мріють про віднову своєї незалежності."

Відмінність світогляду українського народу від московського відчували керівні круги наїзника так сильно, що навіть у релігійній ділянці, мимо формальної єдності церков, визначали фактичну відрубність. З цього саме походило чвдер-

Чацке "астанавлення" московської церкви старих часів, що православних українців в Московщині треба ще раз христити (перехрещувати). Тому й не диво, що мисловий "народнічий" віковий заходів московської влади, не вдалось їй злучити "нашого" народу в одне ціле, органічне тіло з московським.

Український "нарід" міцно захоував свою духову окремішність. Якими не були болючими й сильними удари долі, вони ніколи не руйнували чужа "нації", її душі. Ні в яких умовах "нарід" не покидав своїх правд, ні не міняв їх на чужі.

Знищити лад, заведемий ворогами, прогнати чужі правди, а створити умови, в яких "наші" б правди нами керували - оце й було ідеєю, що казала колим іти в біг і давала духову міць Гонті.

Шевченко-пісня про волю, окроплену кровю повстання, про привертання, обезславлення ворогами, нашим предкам - що за велике діло свої голови зложили, слави героїв; про братче об'єднання всіх верств українського народу довкола одної ідеї; про соціальне визволення закріпощених, і незломна віра Шевченка в "необорність" українського народу - все це й було якимось тим, що жило в крові й підсвідомості по "еволо"ного люду, тим, що й ставило духовий хребет його "вірую" й не давало йому розплитися в "великому" московському морі. Шевченко був свідомий того, що не механічне перещипкування чужих взірців, не чужі програми, кличі й ідеології потрібні українському народові, а тільки пізнання себе, узгляднення своїх прикмет, стремління і бажання та створення на тій підставі свого суспільного політичного світогляду може бути органічно приєднанням для "нашої" нації. Бо світ цей не засвоюється як технічне вміння. Він витоплюється в китлі життя, він мусить мати своє коріння в традиції даного народу, в його духовості.

"В своїй хаті-своєй правда!" Оце ідеал, що поривав за собою широкі маси українського народу.

Пізнати бажання народу, його стремління, розвоєві напрямки - його прикмети - це основне завдання кожної часої провідної верстви народу, яка мусить діяти по думці відповідних правд. Через це й треба розрізнити дві основні їх групи: стверджені й досліджені. До першої групи належатимуть правди, що за них борюся "нарід" за весь час свого тисячлітнього існування й висказався про них зовсім ясно й недвозначно. Такими є: створити умови, серед яких українська нація створила б собі форми своєї життя, ішими словами - мати власну, зовсім

Незалежну Українську Державу. Бо тільки в ній можуть існувати такі умови. Далше - бути всім українцям вкупі, значить - мати Соборну Державу. І в цій державі творити якнайкращі можливості розвоє всіх творчих спроможностей української нації.

Оце й є ті основні, незмінні, вічні правди. Ті, що мусять лягти в основу світогляду кожної часої провідної верстви, як "непоручний" угольний камінь. Бо зрентися їх - "нарід" тратить те, що було найцінніше в його прирванні на вершині й перестав бути собою. Завертає круто свій шлях вділ, у "небуття". В обороні їх готова кожна здорова духово одиначія почесні найбільші особисті жертви.

З другої сторони - це скоплені форми, що в них нація розвивалася б на всіх ділянках дійсно найкраще і вповні, форми, які мусять впливати з життя і йому відповідати.

Тому ніколи не можна спокушуватися на кабінетно-догматичну розв'язку цих питань. Лише в найціннішій співпраці з народом, як його "ерозивна" частина, треба збагнути всі глибини "народної" душі, всі її прикмети, розділити їх, призначити кожній з них відповідне місце і так створити форми суспільно-політичного життя.

Не розуміла цього українська інтелігенція на початку ХХ ст. і чужим, модним теоріям поклялася вона. Не дооцінював цього в початках своїх наш політичний провід Визвольних Змагань 1917 - 18 рр. - Центральна Рада на чолі з професором Михайлом Грушевським, захоплений тодішніми соціалістичними правдами про спільність інтересів усього світового пролетаріату, про пережиток принципу "національної" окремішності, про можливість кабінетного розв'язання усіх міжнародних питань, про зрівняння з традицією. Та відвічні українські правди, що ввійшли, як невідривна частина, до "народного" світосприймання й світовідчування, зумили виявити основні змагання українського народу, змагання за Самостійну, Соборну Українську Державу; за свій лад; за свої відвічні правди й права. Лише за них готовий був український "нарід" стати зі зброєю в руках проти кожного ворога, а не за чужі, хоч би й як припадні мудрощі. Бо не визволення, не добробут, а тільки море крові, викривлення душі й повну втрату своєї держави прирешла спроба повести український "нарід" за чужими взірцями.

Так тисячлітня історія "нашої" нації повчає нас, за що нам треба боротися, коли ми хочемо кращого завтра.

За Вашу Правду!

О. Делюга

Запорозьські проповідники



Короткий зміст попереднього: Тікаючи від утиски польської шляхти, українці осідали на Дикому Полі, на безлюдних просторах степу, освоюючи свої оселі на неприступних Дніпрових островах або на берегах Дніпра чи його допливів. Там їм легше було заховатися від переслідувань польських панів. Січове товариство називалось козацтвом, мало виборну старшину, поділялось на куріні. Життя вступ до Січі було заборонено під загрозою кари на горло.

Життя на Дніпровому Низу, повне небезпек, виробило з січовиків правдивий лицарський орден, найлицаракіший в Європі, що згодом став основою в боротьбі українського народу за свою волю. Найважливіше козацьке укріплення на Дніпрі-фортеці і замок на острові Хортиці (ниже теперішнього Дніпрогесу) заснував український князь Байда-Вишневецький. З Хортицької фортеці та січей, що містилися змінно на різних місцях Дніпрового Низу, запорожці чинили виправи проти татарів, турків, поляків та москалів. Звідти ж почалося новстання Б. Хмельницького. Січі були великою загрозою для поляків, татарів тощо, бо хто володів порогами, той володів Дніпром і степом. Там збирался усі незалозелені різних національностей. (Див. числа 8, 9, "Батьківщина" за 1945 р.)

+++

Томаківська Січ. Заснування Томаківської Січі на острові Великого Лугу Томаківці відносять до двох періодів: або її засновано під час будівництва Хортицької фортеці, або після збудування Базавлудської Січі. Перших відомостей історичні джерела не подають. 1 грудня 1647 р. до Томаківської Січі прибув, утікаючи з турми села Бужина, ховаючись від переслідування польського уряду майбутній гетьман Богдан Хмельницький з сином Тимошем. На цьому ж острові Хмельницький спіткався з послом коронного польського гетьмана Потоцького, який умовляв Богдана не піднімати повстання проти Польщі, а самому до неї повернутися.

Микитинська Січ. Заснування Микитинської Січі на Микитиному Розі правого берега Дніпра, супроти сучасного міста Никопіль, припадає на 1638 р. 1647 р. і тут був Богдан Хмельницький. Звідси він вислав послів до кримського хана Іслам-Гірея прохати

збройної допомоги проти поляків. У своїй промові до запорожців він казав: "Польські війська змишлюють нашу батьківщину і грабують та мордують наш нарід; поляки віддали всіх час у роботу проклятому роду жидівському. Тут Хмельницький вперше почув від козаків-запорозьців обіцянку одностайно стати на захист України."

Чортомлицька Січ. Чортомлицьку Січ було перенесено з Микитиного Розу у гирло річки Чортомлик зі стратегічних міркувань року 1652. Вона мала перевагу над усіма попередніми січами завдяки своєму положенню. Коли з неї ішли у світ ділові папери Війська Запорозького, то місце їх перебування на них не зазначалося. Писалося лише: "З Січі Запорозької"; або: "Удачо на коші Січі Запорозької".

Ця січ існувала 57 років (1652 - 1709) Існування її пов'язане з блискучим періодом розвитку історичного життя запорожців, які "самому Царгороду давали чухати козацького пороху". Саме з цієї січі літала слава по всій Україні і поза її межами про козацькі лицарства. Тут "набув бойового гарту та лицарства майбутній кошовий отаман Іван Сірко. Той Сірко, що туркам був грозом, полякам - переполохом, а козакам - запорожцям - великою славою і гордістю.

Запорозці, з кошовим Сірком на чолі, року 1675. ходили у самий Крим; року 1677. допомагали українцям боротися від наступу турків і дрр. 1687-1688. знову ходили в Крим; року 1701. ходили під Псков проти шведів; бузали на Перекопі, Очакові, Гавачі тощо. А року 1709. москволюбський цар Петро І. здобуло Чортомлицьку Січ. Здобуло не з бою, а підступом, в якому головну роль відіграв реєгат - запорожець Гнат Галаган. Він запропонував цареві свої послуги у здобутті січі і підступом чахилив запорожців до згоди скласти зброю і здалися на ласку царя. Тоді озвірілі москалі почали забивати обеззброєних козаків, а січ зруйнували та спалили. В народній думі так описується ця подія:

"Ой, летить крячок та по той бочок,
Де не взявся дуліка,
А не буде в Січі м'єсця
Від чини й до віку.
Ой, стояла Москва та вкінці моста,

Та дивилась у воду та на свою вроду:
Сама себе воявала і кров свою проливала".

Після зруйнування Чортомлицької Січі Петро I., щоби змякшити у українців вражіння від цієї події, видав маніфест - щоби то у зруйнованій Січі винесли самі запорожці; вони його дурили і прихилилися до шведського короля. Одnocześnie наказував карати на горло козаків, а їх землі від Орелі по Самару відбирати.

Камеґська Січ. Цю січ побудовано у гирлі річки Камеґки. Її існування припадає на часи перебування запорожців під владою Криму та Туреччини,

"На полях татарських, кочевях агаряґських,
Коли вони жили по туркам та по закаулкам.

Тобто з 1710. по 1734. р., після зруйнування Чортомлицької Січі. Пізніше, коли московський цар передбачав війну з турками, він почав запрошувати на свій бік запорожців, значки їх як чудових знавців степу і вправних вояків, обіцяючи забути їм минуле й повернути колишні їхні володіння, якщо "козаки возчувствують свою вину". Та камеґські січовики відкинули пропозицію царя.

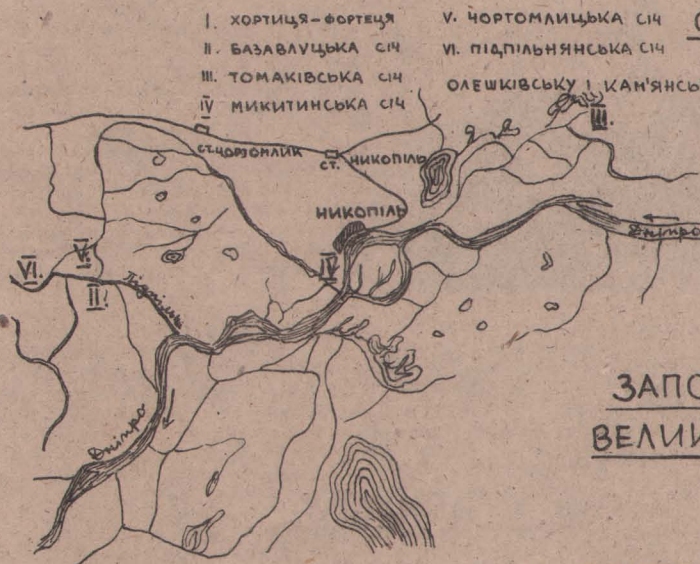
Цю січ скасовано і зруйновано з наказу царя Петра I. військом гетьмана Івана Скоропадського, разом з московським генералом Бутурліним і московськими полками, після Полтавського бою.

Олешківська Січ. Після зруйнування Камеґської Січі запорожці відійшли від московського кордону далі на південь і оселилися на лівому березі Дніпра біля міста Олешки. Там вони і збудували Олешківську Січ. Разом з цим силою факту вони зовсім порвали стосунки з козацькою Україною.

Згідно Прутському мирові (1711.р.) і Константинопольському трактатові (1712.р.) Росія відмовилася від Запоріжжя і визнала його улусом турків, а запорожців - райями Порти під командою султанських сераскирів.

Цей мир приїс щастя Росії і, навпаки, поліпшення долі запорожцям, бо під владою Порти вони зажили вільно й заможнo. Але поступово воля козацьку обмежувалась. Справа дійшла до того, що запорожцям заборонялося навіть визначати віру православному. Забиралися у них здобутки тяжкої праці і навіть озброєння з Січі.

"Ой, Олешки, будемо довго ми вас знати,
І той лихий день, і ту лиху годину
Будемо довго,
Як тяжку личину, споминати."



Від м. Запоріжжя до м. Нікопіль потечі 150 км.

Не стерпіли запорожці олешківського життя.

А до того ще сталося, що, коли вони ходили разом з хачом під Судак на черкесів, на Олешки напали запорожці з московського боку (Самарські), що числилися у підданстві Олешківської Січі, а не мали з нею нічого спільного і були незадоволені своїм становищем. Вони решту козаків у січі перебили, а січ зруйнували. Повернувшись з походу, олешківці помстилися над Самарцями, а все ж кинули зруйновану січ і перейшли на місце колишньої Камеґської Січі.

Коли року 1733.р. вибухла польсько-московська війна, в Москві агадали про запорозьких козаків Камеґської Січі, яка була на території татарському, і почали вживати запобігливих заходів перед запорожцями, аби вони повернулися до своїх старих місць осідку. У свою чергу, довідавшись про це, султан турецький вжив контрзаходів, щоби запорожців затримати на місці. Туга за батьківщиною перемогла і запорожці року 1734. повернулися на московський бік.

Нова Підпільняґська - Краснокутівська Січ. Повернувшись до рідних попелищ, між правим берегом річки Підпільної та лівим берегом річки Базавлук, де збігаються кордони Числавщини (Катеринославщина) з Херсонщиною, на Червоному Куті запорожці збудували Нову Підпільняґську Січ. Ця січ існувала з 1734. до 1775.р. і цього останнього року з наказу цариці Катерини II. московське військо її знищило.

Поразка прийшла через роз'єднання козацтва на дві частини. Перша стояла за те, щоби битися з московським військом, а друга - щоби здатися на ласку цариці.

Та частина козаків, що бажала битися з московським військом за свої права і волю, опинившись у меншості, мусіла втікати з Січі і знову пішла під турка, а та, що склала зброю і поклялась на ласку цариці, зачала тяжкою долею.

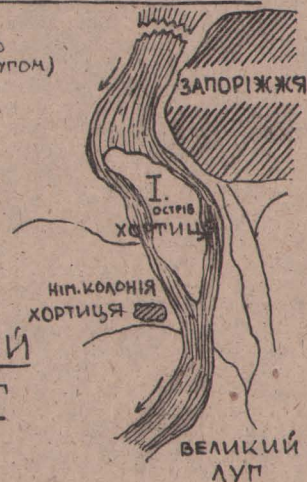
Цариця Катерина II. зразу ж по знищенні

Підпільняґської Січі видала наказ - віддати у власність своєму улюбленцеві князеві Вяземському всі землі, що належали до колишніх січей: Підпільняґської, Базавлуцької та Чортомлицької, разом з усіма мешкаґцями і їх майном.

Так, через свою близькозорість, довірливість та зрадливість одичіть, вільні запорожці опинилися в московському ярмі. І з цього щасливого часу політичне життя Запоріжжя припинилось.

Джерела: Д. І. Яворницький "Історія Запорозьких Козаків", С-Петербург, 1895.р.

СІЧ МАТИ, А ВЕЛИКИЙ ЛУГ БАТЬКО



ЗАПОРОЖСЬКИЙ ВЕЛИКИЙ ЛУГ

ЗВІСТІВ до редакції

"Чи справді ми є ідеалістами? (недискусійно)"

Під таким заголовком "Життя в таборі" в числі 15, на 6. стор. вмістило "Ідеологічну" статтю підписану паном Дубком.

Хоч пан відповідальний редактор "Ж. в т." зазначив, що стаття є дискусійною, однак ми дискутувати не думаємо, а відповідаємо просто з громадського обов'язку, як вияв протесту проти затруєння душ подібним отруєм. Те, що стаття цю подача в порядку дискусії, показує, що відповідальний редактор не знає, яку ціль має переслідувати дискусійна стаття. Можемо допомогти йому: ціль дискусійної статті - знайти правильну відповідь у сумнівних питаннях.

Для нас відповідь на питання "Чи ми ідеалісти?" звучить рішуче "так" і це не підлягає дискусії.

Просто годі зрозуміти, як пан редактор "Ж. в т." міг щось подібного вмістити? Хіба треба собі пояснити це тим, що не читав її, або заімпортувало йому накопичення різних фраз і тому узяв її за дуже "вчужу"?

Вповні ми погодилися б з "Ж. в т.", коли б ту статтю було вміщено в "Комуністі", "Ізвестіях" або "Правді", бо вона вповні дається гуді; коли порів'яти її з четвертою главою "Історії ВКП(б)", то немов цілком відписано звідтам. Пан Дубок пише: "Буття обумовлює свідомість". Чи це не є латентним викладом в четвертій главі "Історії ВКП(б)"? Далі

па" Дубок подає: "Зачити, "аш чи" мусить іти впарі з об'єктивно існучою дієснїстю в "ашому краю". Що це значить? Відповідь проста: об'єктивно беручи, на наших землях переводиться в життя експерименти, що вже за 28 років чачесли нам стільки лиха й горя. Нам треба признати це, відкинути свій суб'єкт, бо він не йде впарі з об'єктивною дієснїстю і покоритись засаді: "культура національна формою, а соціалістична змістом". Коли цього собі бажає па" Дубок, або редакция "Ж.в.Т.", то просимо, але ми не позволимо накидати здоровому загалові нашого табору подібних засад, бо проти них ми бились, чим продовжуємо боротьбу і продовжувати будемо аж до побідного кінца.

Вершком висловлених па"ом Дубком думок є: "Отже, свідомо чи несвідомо, хоче того п.Б.Б., чи не хоче, він стоїть на позиціях діалектичного матеріалізму, згідно з яким буття обумовлює свідомість". Далше кі"чає: "світ, а в тому числі теж ми, свідомо чи несвідомо стоїмо на позиціях: "буття обумовлює свідомість". А це є те, що називається діалектичним матеріалізмом".

Наша відповідь може бути тільки одна: Не дозволимо ображати нас, протестуємо проти того, що б громадські засоби йшли на пропагування ворожих

поглядів, які ображають наших предків, нашу боротьбу, наш Нарід. Не дозволимо затрукувати наших душ. Хто цього бажає, дорога йому одверта: пожалуста на родіну". Ми лишимось далше вірними нашими історією, традиціям, церкві. Для нас засади християнської моралі та етики (а вони ж є ідеалістичними) при"если відродження, а засади діалектичного матеріалізму - лиш море сліз та мільйони жертви в підземеллях НКВД. Як слухав о. др. Кушнір сказав: "Нашим найбільшим нещастям є, що, коли хто перестав бути ідеалістом, а став матеріалістом, став ворогом нашого Народу." Так дійсно і є, бо ті самі українці, ставши на грунті діалектичного матеріалізму, не тільки що виріклися з свого Народу, церкви, а стали на римами чужого імперіалізму й самі власними руками вже 28 років помагають нацистичній нищити власний свій чарід".

Чи в такому напрямі маємо виховувати наш загал? "Ж.в.Т." зміщенням цієї статті допомагає нашим ворогам виховувати українців на зрадників свого народу й церкви. А ми протестуємо проти цього і дозволимо того не можемо.

др. Б. Левицький
хор. Крук
мгр. Д. Стеткевич
мгр. Сьокало

Ф. Барницький Великі події Великої України



Від початків свого існування, по програній під Полтавою 1709 р., українська політична еміграція не була де ніколи такою чисельною і не стояла перед так великими завданнями, як сьогодні. По першій світовій війні і наших визвольних змаганнях, досить численна українська еміграція, хоч опинилася в тяжких обставинах, то всеж таки зуміла організувати українське національне життя та здобути освіту користі для українського народу майже у всіх європейських країнах. Наукові установи, школи, музеї, політичні та суспільні організації - все це жило, діяло, розвивалось і творило.

Сьогодні виглядів на таке життя в Європі немає. Наші надбання в Празі, Парижі, Берліні, Відні та інших містах пропали. Сотки тисяч наших людей стоять перед непевним завтра. Зруйнована Європа не може, і в найближчій будучині не зможе, не то що дати якісь людські можливості буття тим масам скитальців, але сама без допомоги ззовні це довгі роки не зможе повернути до нормального життя.

В цьому положенні ми спрямовуємо зір на ті далекі, чужі краї, де не мала війна, де наші земляки від десятків років знаходили кращі умовини життя, ніж у поневоленій батьківщині, де не катовано людей за їхні національні переконання, а навпаки, вони знаходили зрозуміння і кращу оцінку якраз за гідну національну поставу; туди де війна не знищила їх надбань, не зробила безпритульними скитальцями. Наші очі є звернені за океан.

Однак нас мучила непевність чи ті наші брати всі нас зрозуміють, чи відчужать нашу трагедію? Чи є свідомі того, що наш Нарід, опинившись майже в цілих своїх етнографічних границях під найгіршим з чотирьох окупантів, є на шляху до винищення? Чи знають, що колись залишених там, вдома, своїх рідних чи свояків, тепер не знайшли б; чи повірять, що не пізнали б у руїнах та згарищах, або в заселених чужим людом, своїх рідних оселях; не пізнали б своїх церков, де правлять "батьки" з ласки НКВД? Чи повірять, що поворот на рідні землі - це смерть або каторга? А вкінці, коли наші заокеанські брати цього свідомі, чи зуміють відкинути на бік всі партійні, організаційні та інші різниці і спільно стати до сповнення Провідчням наложених завдань? І чи ми тут в Європі, мимо перепон, створимо один блок, відпорний на всі удари ззовні?

Та прийшла подія, що нашу певність замінила в радість, переконала нас, що наша стара еміграція цілком зрозуміла нас, може навіть краще, ніж ми сподівалися та поспішила облегчити упавший на наш Нарід тягар. Ми довідалися, що всі українські організації в Америці й Канаді об'єдналися, що голова цього об'єднання і уповноважений представник південно-американських українських організацій

о. др. Кушнір є в Європі і завітає до нас. Намі очікування не були даремні. Дорогий Рість зза Океану побував у нас.

Побут президента, можна б сказати "американської України" в нашому таборі підніс нас на душі. Ми довідалися, що наші брати, де б вони не були, почувають до кронної спільності з нами, стоять в нашій обороні перед потугами світу, навіть стягаючи на себе люту ворога, і стараються всіма засобами полегшити в майбутньому нашу долю. Від о. др. Кушніра довідалися ми, що наша еміграція в Європі створила також своє центральне представництво, де об'єдналися усі українці, без огляду на партійні чи організаційні розбіжності. Це перший випадок в нашій історії, коли наша еміграція в цілому світі знайшла спільну мову. Опинювати вагу цього діла було б передчасно, вона дасть себе відчутти в нашому дальшому житті.

На тлі цих подій виразно зарисовується постає цього великого заокеанського українця, б. УСС, о. др. Василя Кушніра. Вибором на президента об'єднаних організацій американських українців підкреслено його праця над створенням такого об'єднання. Своєю авторитетом спричинився він також до скоршого об'єднання українців у Європі, бо своїм розумом і досвідом правильно оцінив наше положення, наш моральний стан та різні наші еміграційні болячки. Його оцінка випала для нас прихильно - тепер ми певні, що наші брати за океаном, вислухавши звіту о. др. Кушніра про нашу еміграцію в Європі, змінять може, ще не одно хибне про нас поняття і будуть зновні задоволені, що мають нам, таким як ми є в дійсності допомогти. Тимбільше, що допоміжні матеріальної ми не виглядаємо, що коли до якої держави ми прийдемо, то не на те, щоб бути для неї тягарем. Прийдемо, як підготовані до самостійного життя люди, до своєї праці і фахової освіти піднесуть імя українця. До цього ми підготовляємось. Чи наш побут на чужині триватиме довше, чи коротше, у великій мірі залежить від нас самих. Ми хочемо повернути домів якнайскорше, але повернути до вільної, ні від кого незалежної батьківщини.

Ми на еміграції опинились тому, щоб все нашу праця, все нашу енергію могли віддати на приспішення цього моменту, щоб, коли прийде час, стати ще раз до бою і вийти переможцями.

Будьте мужні "епохит" і
бдність мїцї!

(О. Олесь)



Театри на Україні.

Під таким наголовком появилася обширна стаття у часописі "Америка" з дня 23.2.46. Автор докладно обговорює теперішнє положення

на Україні і стверджує, що совіти обмосковляють Україну, бо:

1. Всюди побіч українських театрів є московські;
2. Навіть у Львові заведено московський театр / для кого?/;

З. В українських театрах грають головню російські пєси і опери - між ними таку царсько-патріотичну, як Глінка "Іван Сусанін".
4. Для примани української публіки в Києві російський театр наз-

вано театром Десі Українки і, як видно зі статті, він робить фінансові і політичні інтереси. Десі Українка у могоді певне обернулася від того.

5. І гудули "вперше в історії" грають російську драму. Видко - нема своїх. Так само волиниці.

Рите згадав часопис підкреслює, що советофільські газети в Америці хваляться "великим розвитком української культури" на Рядя"ські" Україні, хоч в ді"сності є цілком противно".

"Німці у Львові"

/Свобода 23.2.46./

Так назавачо у Львові в грудні м.р. фотографію, в якій виставлено фотографії, зібрані підчас розсліду нацистських злочинів власі німецької окупації. Ті злочини були страшні, нелюдські. Але дійсність така, що для повного образу терпіння людности треба би дати другу виставку під наголовком "Совіти у Львові!"

"Українська агонія".

/Свобода - 23.2.46./ Під таким наголовком помітив торонтонський "Ди Івнінг Телеграм" з 9.2. с.р. довгу статтю проф. Ватсона Кірконеда про насильну репатріацію українських скитальців в Європі. Вона починається словами: "Нові смертельні судороги напали на мучений український нарід - судороги через примусову репатріацію до советського пекла". Стаття написана між іншим, ще й з приводу комуністичної нагинки на мейора міста Торонта за те, що вступав на вічу в обороні скитальців. Проф. Кірконел, канадієць з четвертого покоління, згадавши, що є тепер до 450 000 українських скитальців, пригадує, що Велика Британія, Франція та Америка є тими християнськими державами, що від віків визнавали право азіяц для політичних збігців. Він наводить факти самогубств серед скитальців, що їх силою відставляли до советів, кажучи що це є наслідки "угодової політики супро-

ти Сталіна, виявленої в Ялті". Представивши історію советської окупації в Україні, проф. Кірконел вясняє, що совети хочуть доконче винищити усіх свідків советської тиранії, а українські скитальці є саме свідками кривавого 21-літнього Кремлівського режиму в Україні, включно з голодом і висилками мільонів на Сибір. Далі він передруковує лист українського баптиського проповідника, М. Жабко - Потаповича, що тепер є в Бельгії, в якому цей описує, що діється "поза залізною заслоном". Цей проповідник пише, що він і тепер зривається у ночі з ліжка, як тільки затрубить авто, бо це на рідних землях сповіщає страшне лихо, а саме, що входять в хату НКВД-сти, так, як увійшли були в Дубромилі і до нього. Проф. Кірконел домагається, щоб англо-американські сповнили свій християнський обовязок і ратували українських скитальців, признаючи їм право азіяц, нанзенівські пашпорти та місце на життя в Європі або в Америці.



міжнародній перегляд за "Уомо Квалонкве" з 27.3.46.

Ж розв'язати важку справу Персії та її нафти?

Справа ця в двох останніх тижнях пішла злом дорозог. Аж до інтервю Сталіна для американської агенції "Асошіейтед Прес" удар противних тез на новім засіданні Ради Безпеки видався немилучим. Інтервю Сталіна було надихане правильним демократичним принципами. Тоді жмосковське радіо подало вістку про цілковиту евакуацію Персії советськими військами на підставі найновішого договору з перським урядом з 24.3. Але чи справу Персії розв'язано цим остаточно? Треба сумніватись.

Англійські і советські війська зайняли Персію рівночасно з півночі і полудня 25.8.41.р., щоб отворити найкоротшу дорогу для англо-американської воєної помічі Советському Союзові. Відтоді в Персії діялось те, що діється у всіх краях, окупованих чужими, та це до того конкурентним військами. Славний орієнталіст Гіндль пише, що "англо-советські війська від самого початку спанували весь транспорт та перевали внутрішню комунікацію в Персії. В одних округах продукти накопичувались, а в других паував голод. Люди вмирали з голоду на вулицях в той час, коли попри них проїздили муніципальні авіантські транспортні. В той спосіб швидко викликано в Персії політичний і господарський хаос. Та це було тоді немилучим і кінечним для перемогі над Німеччиною. Сьогодні, десять місяців по перемозі, Персія не відіскала ще повної свободи. До 2.3. советські війська не опустили Персії, хоч Молотов запевняв про це колись ієстовно Бевіна. Тепер москалі завважили, що мусять почекати до вяснення положення. Та хіба не легко чекати того вяснення, коли власними руками ускладнюється положення, викликаючи всякі політичні "поступові" рухи, збільшуючи число окупаційних військ та перешкоджаючи перським військам відновити порядок. Але советська логіка є такою, як ось.

Сьогодні, коли заклик Персії до Ради Безпеки не перепаде, то страчить свій наглядний і драматичний характер. В останніх днях новий советський амбасадор в Персії відновив переговори з перським премієром Султанегом, які були безвкідливо перервано в Москві.

Чи Росія одержить ті нафтові концесії, що є ялоком незгоди між нею і Англією на тій території? Осє як реагує: лондонський журнал "Економіста" на перські випадки: "Відповідальні політики зможуть тільки тоді розв'язати це питання, коли вони згодяться відновити рівновагу між інтересами великих потуг коштом чужих гарнізонів на території держави-члена ООН, або, коли вирішать, щоб на тій відтязку політици у системі рівноваги отвертій вилом."

Англійський журнал питається, чи не повернуть вони до старого імперіалістичного договору з 1907. р., що одверто признавав поділ Персії на дві сфери інтересів з "нічєю територією" посередині. Він зауважує також, що дата Росії вільну руку в Персії означало б проголосити банкруцтво ООН, під час коли рішення ООН проти волі Росії могли би викликати її виступлення з ООН.

Ані Росія, ані Англія не можуть відступити одна другій цілої перської території, а також Америка не є байдужою до сусідньої арабської нафти. Ідеальнов розв'язком була би політика "чистих рук", яку хотіли запровадити за допомогою договору з 42.р., та яку надіються ще відновити.

"В іншому випадку, - кінчить журнал, - поява советських військ над Перським затоком була б крайньою аліаментом для Лондону, так як і для Москви поява англійських військ над Каспієм."

Для наших потуг це остерога, бо коли Росія поповнить агресію, Англія не покарає Росії, лише буде старатись рятувати захитану рівновагу, ділячи з Росією тягарі ж користі агресії. Для тих, хто заперечує макіявелізм, а піддержує політичну мераль, ця стаття "Економіста" є дуже виваженою.

"Англія на роздоріжжі".

("Темпо" - 23.3.46.) Міжнародня атмосфера є сьогодні "палюва" електрикою. Перше засідання ООН було великою кризою, але відтоді положення дещо змінилось. Америка, що в часі гострих дебатів в Раді Безпеки трималась дещо осторож і намагалась зайняти посереднє становище, сьогодні разом з Англією рішує підсочити голос в спільних справах перед Росією. Промова Черчіля, виголошена в такі критичні хвилини, побторка за допомогою нових аргументів старі ідеї та виглядає, що матиме власне тепер велике значіння. Вона зясуває, як чи-

коли поси, догідку "агоду скріпити співпрацю між Англією і Америкою, навіть до тієї міри, щоб одного дня діти до сформування одної спільної держави. Опаче те, що сказав Черчіль, "че треба уважати, у своїх безпосередніх наслідках, рішучим зворотом міжнародньої політики. Воно має вартість, як покажчик тяжкої кризи, в якій заходиться сьогодні англійська закордонна політика, що стоїть перед колючістю важких рішень, від яких може залежати будучість імперії."

З двох доріг, які стеляться перед англійською політикою, Черчіль як добрий консерватив, вибирає легшу. Виходячи з песимістичного зясування положення, він уважає, що Англія не може додержати тих величезних зобовязань, які прийняла на себе протягом століть. Революційні рухи потрясуть імперію та підупадає певність в приязні народів, що заходяться у більш важливих точках внутрішньо-стратегічної англійської системи. Єгипет, Палестина ж Ірак не бажать собі більше до теперішніх зв'язків: будучість Індії дуже темна ж непевна; розтяглі комунікаційні шляхи, що лучать ріжні частини імперії на сімох морях землі, стались нечезними через зменшені англійський потенціал та модерну воєнну техніку. Військові ж торговельні натиск захищать цілість і обороню британського "Комонвелту" під військовим і господарським оглядом. Сімдесят мільонів англійців, розпорошених на п'ятьох континентах, в морі малоприятних народів, не можуть успішно протиставитись зеднаній масі москалів і американців.

Щоб ом'янути небезпеку розторошеччя між двома ініцими колюсами Черчіль пропонує вузьке збідичення з американцями, тобто уважає, що треба втягнути їх в англійську імперіальну структуру. В той спосіб Америка зістала би заінтересованою в її збереженні та користала б, для військової безпеки, і з широкої сітки повітряних і морських баз Англії та з величезних територій для торговельної експансії.

Англійська реакція на промову Черчіля доводить, що він зустрічає сильну опозицію серед тих англійських "апражків, що інакше думають про будучість імперії. Вони вважають, що хоча англійська закордонна політика вимагає певної поправки своїх ставовин, то одначе

«е треба доходити аж до переключення аґліської незалежності. Як їх думка, треба створити для імперії автономне становище, що не протиставлялось би під стратегічним оглядом Росії, а під господарським — Америці. Іншими словами, треба знайти третю, посередню дорогу, що, рятуючи політичну і фізичну цілість «Комонвелту», оминула би рівночасно загрозу розпорошення в чутрі великого аґло-саського союзу та загрозу зачяття «безпечного, ворожого становища супроти Росії».

В першу чергу в коєчній одчак, виявити відносини із Соєвським Союзом та збадати усі середники для досягнення порозуміння з ним, яке відбавало б дієве становище Аґлії по другій світовій війні, а те, якби деякі хотіли, уявте, з часів королеви Вікторії. Тим те треба пояснити відмолудженню початку, що паєнує у «Форейн Офіс», приміром, у «овім Малаоджуванні відносин з доміями і колоніальними країнами. Ці круги, осуджуючи політику пропалагову Черчілем, критикує також поступова Бевіна і обивуачують його у застарілих пояттях.

Розглядаючи під таким профілем промову Черчіля, бачимо, що Аґлія є у великій журбі, що вона шукає Нового шляху, та що перед її політикою стають проблеми, яких те можна буде довго відкладати.

Справа Трієсту.

Італійська газета «Корієре Льомбардо» з 24.3.46.р. докладно розглядає положення на півострові Істрія, де лежить місто Трієст. Вона твердить, що в самому Трієсті є багато словіських комуністичних осередків під покривом різних культурних і допомогових організацій. А також, коли Тіто мусів передати Трієст адіяґськім військовій владі, багато його воєнків, сховавши зброю, полишилось в місті і перебравлось у цивільні одяг.

Крім цього, недалеко Трієсту на демаркаційній лінії Морґана, знаходиться багато добре озброєного війська. Воєн займає важливі стратегічні пункти, якими є доколішні узгір'я звідки дуже легко можна повести наступ на місто та вможливити втечу мешкаців на захід.

Згадалий часопис твердить, що в самій середині півострова Істрія знаходиться тепер 14 югослав'яцьких дивізій в силі біля 78 тисяч воєнків. Складаються вони з хорватів, слов'яців, чорногорців, македонців, босняків і сербів та мають прикмети «єнислєвських партизанських частин», озброєних легкою і важкою автоматичною зброєю соєвського походження. Є між ними також дві партизанські дивізії зі соєвськими повстанцями і обслуґою та повстанцями італійської і італійської марок. Бракує опів, харчів та всякого виваду. Але ґаслом, яке тепер кидається між частини є: «Не журіть ся, що вам бракує опів і черевиків, що ваші харчеві приділи малі. В Трієсті знаєте всього доволі».

Дивізіями в Істрії командуює генерал Іванович. При командах більших частин знаходяться соєвські старшини з докладно «єозґаченими функціями звязку з організаціями. В кожній бригаді чи дивізії є політичний комісар, який має політичні і контрольні функції та фактично нашішу владу. Моральні стан частин дуже низький, бо складаються вони з людей, що роками перебували в горах і є змучені війною. Навіть серед старшин завважається зневіру і змучення.

Надійшли весті про приїзд нових військових ешелонів та про будову нових, добірних артилерійських становищ. В деяких місцевостях переводиться мобілізацію молодших річників. На демаркаційній лінії копаються окопи і прогиповозові рови.

Деякі джерела повідомляють крім цього, що між Югославією та Мадярщиною стаєдиують соєвські дивізії, готові запобігти несподіваним випадкам. Також в районі староюгослав'ясько-італійського кордону мало б бути їх п'ять. Москва лі контролює тепер в Югославії цілу важку промисловість.

Як повідомляє аґліська газета «Дейлі Джек» з 28.3., у відповідь на малі студентські проіталійські демонстрації в Трієсті, зібрались тисячі робітників з доколішніх місцевостей та пройшли вулицями міста, несучи портрети Тіта та кидаючи різні оклики на його честь. Напруження в місті побільшилось. Хоча поліція намагалась недопустити до зупарів, у багатьох місцях дійшло до бієки.

Перо — «овообрази» президент Аргентини.

(«Корієре де Інформаціоне» 29.3.46.) 28. березня урядово проголосило, що полковника Жуана нерона вибрано президентом Аргентини.

Полковник Перо кандидував у виборках, як представник партії праці проти представника демократичного союзу Джозе Тамбаріні.

Перо є переконаним фашистом. Він перебував як військовий представник Аргентини 4 роки в Берліні, а 2 в Римі. Він заявляє себе великим демократом, більшим від своїх противників, та оборонцем прав Аргентини, що їм загрожують Зєдїєні Держави, які хотіли б і там осягнути свою господарську гегемонію, як у всіх інших країнах Південної Америки. Це дає йому переконаність величезну прихильників, які добре знають, що інші країни Південної і Середньої Америки єздоволені з господарсько-політичної гегемонії Зєдїєних Держав, бо вона обмежує навіть їх суверенність.

Економічна проблема грає, поруч політичній, першу роль в теперішнім становищі Аргентини.

Аргентина, єдина між усіма америкацькими республіками, має господарську систему паралельну до Зєдїєних Держав, як велика рільничка країна з добре розвинутою промисловістю. Обидві країни вивозять майже такі самі рільничі продукти і тому між ними нема тієї взаємної торгівлі, як між іншими америкацькими країнами і Зєдїєними Державами, тільки протиставство інтересів та конкуренція.

Аргентина держить стало торговельні взаємини з Аґлією, якій постарчає рільничі продукти, а одержує фабрикації. Та від часу першої світової війни Аргентина почала розбудовувати власну промисловість, що постібно розвивалась, а в часі другої світової війни здобула деякі ринки латиноської Америки. Чи Аргентина збереже ці ринки «адали, коли Зєдїєні Держави переставляться за мирну продукцію — це питання будучості. В кожному разі, коли їх не збереже, то її промисловість зазнає величезного удару, а разом з нею те важкого удару зазнають ті великі маси робітництва, які вона zatrudняє. Тому нічого дивного, що ті маси безумовно піддержують того, хто зобов'язується і обіцяє боронити національні господарсько-політичні інтереси перед чужим вмідуванням та рівночасно запевняє добру програму соціальних реформ.

Треба додати, що Аргентина має на виразніше національне обличчя з усіх південно-америкацьких країн. До створення аргентинського народу причинились майже виключно європейські елементи, як: єспанці, італійці, французи, москалі і французу. Це дало дуже гарну расу зі сильною національною свідомістю, яка те хоче взагалі терпіти чужих впливів.

На кінець треба додати, що аргентинці добре знають, що амери-

кації у всіх країнах Латиноської Америки займають провідні місця у всіх галузях господарства, в яких мають свої капітали, залишаючи для місцевих людей становища підрядні та гірші.

Це мало б вистарчити може для зрозуміння цієї «аґлядної абсурдності, що головою цієї, яка заявляє себе демократичною, став уєчє Гітлера і Мусоліні і то в хвилині розвалу фашизму».

Поворот із соєвського «тра».

Італійська газета «Корієре Льомбардо» з 24.3.46. повідомляє про приїзд до м. Міляно окремим потягом італійських полонених з російського полону. Після опису «єзчислимих мас родичів, зраюмих і просто цікавих, що з району району не терпеливо очікували прибуття потягу з експлоєтними, газета пише: «Потяг прибуває прикрашений трикокольоровими італійськими прапорами, смерековими і лавровими галузками, а на вагонах можна бачити повисувачі крейдю річні кличі, як: «Хай живе чаша гарча Італія», «Геть з комунізмом», і т.п.

Колоністи полонені поздоровляють зібрані маси окликами на честь Італії, а ворожими для комуністів. До окликів долучаються також чимала маніфестація симпатій: полонені спляють червоний прапор, зєрвачи на одній з зупинок перед Міляно, разом з іншими червоними ґаслами, зєрвачами на центральнім дворі Міляно. Дехто з полонених повідає ся, що на передвиборчих зборах в місті має промовляти міністер справедливості і провідник італійської комуністичної партії Толіятті і подороєні постаєвляють виступити на зборах (певно те з метою оплескувати промовця-комуніста). Від цього «аміру стримав їх скорі» відїзд потягу, що, скинувши частину полонених з міста й околиць, відїхав з рештою до Риму.

Завваги аґліського критика.

(«Крузейдер» — 31.3.46.) Відомий аґліський критик Коєнор вважає шпигульську аферу в Кочачі за одну з найважливіших справ. Тому те диво, що канадський прем'єр Меккензі Кінґ зараз же відлетів до Лондону і Вашингтону, де заявив, що «ситуація тепер є так серйозною, як ніколи перед тим». І дійсно, як твердить Коєнор, зєвчання заарештованих шпигулів виказали, що тут ходило те лише про крадіж технічних відомостей, але також про справи значно важливіші, як сама атомова бомба.

На доказ своїх тверджень він наводять цитати з «Економіста» які доводять, що більшовики старались довідатись також про організацію америкацького війська в Німеччині, про місце перебування військових штабів та їх командний склад. Крім того, російські розвідники в Німеччині намагались за всяку ціну вивідати від чимців відомості про задуми американців, щодо нападу. Соєти докладно винитують чимців, які перекладають кордон в напрямку російської зони, про завважені ними рухи військ у інших зонах. Вони слідкують з особливою увагою за вістками про відлучення америкацьких частин з Європи.

Оголошення:

Наша редакція видала 5 звірців великолітних карток. З огляду на значні видатки листівки на звичайному папері таборовики одержать безплатно, а на картоці по 5 лірів за штуку.

Хто має числа «Батьківщини» 1, 5, 6, 8, 9, 12, 16, 19, т.і., а їх те складає, просить ласкаво звернути до редакції.

Просить справити друкарську помилку: «Батьківщина» ч. 12. (25) стор. 1. перший рядок замість вісімнадцять років має бути двадцятьвісім. Ред.